

Náša moč

Glasiło za slovensko delavstvo.

List
izhaja
vsak
petek.

Štev. 39.

V Ljubljani, dné 7. septembra 1906.

Letnik I.

Summum jus — summa iniuria.

Sodišča so učilnice. Kdor hoče prav poznati blodnje človeškega srca, človeka, idi in zasleduj od časa do časa sodnijske razprave. Pa ne, da zadostiš sklepu svoje radovednosti, morebiti tudi škodoželjnosti. Ne! Da primerjaš, se učiš in sklepaš, kje boleha človeška družba.

Dovolj prilike ti nudijo za to žaloigre, ki se odigravajo pred sodišči in ki jih rešujejo suhoparni juristi, ljudje, ki ne poznajo drugega, kakor mrtvo črko, paragraf, kadar vrše svoje zvanje. Neki porrednež je zapisal svoj čas: Gute Juristen, schlechte Christen (Dobri juristi, slabi kristjani), kar bi se mi ne upali zapisati, dasi sodimo tudi precej ostro o sedanjih neumnostih naše pokvarjene in nenravne družbe.

A v tej družbi živimo, in tudi, ki jo mrzi, sovraži in zaničuje zaradi njene hinavščine, zaradi njenih predsodkov, napak in bedarij, se ji le mora vsaj za silo prilagoditi, dokler ne napočijo zopet srečnejši časi, ko ozdravijo ali vsaj zacelijo rane, ki si jih je nadala naša družba v svoji otročji nevednosti pa tudi zlobnosti sama.

Pa smo šli poslušat pravkar po III. slovenskem katoliškem shodu tudi porotne razprave. Kak razložek? Tam navdušene množice za večno resnične in resne nauke, ki naj rešijo in zacelijo rane naši bolehajoči družbi, tu pa dolgočasna sodnijska razprava. Sodni dvor, porotniki, državni pravdnik, zagovornik postavljen od sodišča, zatočenca, pazniki, sluga in pa rado-

vedno občinstvo namešano. Zatočenca sta bila res lopova, tatova, lumpa, že opetovano predkaznovana. Ta vtis je dobil vsakdo, ki je bil navzoč. Pa le nekaj je liki slana vplavalo na občinstvo, morebiti tudi na sodni dvor. Zatočenca sta pripadala delavskemu stanu. Eden bivši mizar-ski mojster, brat njegov menda slikarski pomočnik. Sodišče jima je postavilo samo zagovornika, ex offio pravijo takemu zagovorniku. In pred porotniki mora imeti vsakdo zagovornika, bodisi reven ali bogat. Če si revež brez sredstev, ti ga imenuje sodišče, ki ga tudi plača. Ako imaš denar, si ga izbereš in plačaš sam. Pa smo imeli priliko občudovati res izbornega zagovornika. Ko je izpregovoril krepko državni pravdnik in dokazoval krivdo zatožencev, je pa v nekaj stvkih, ki jih občinstvo niti razumelo ni, gosp. zagovornik ex offio v treh minutah dokončal ves svoj zagovor. Sicer so mrmrali poslušalci, pa kaj se hoče. Obtoženca sta bila po tem špartansko kratkem ex offio zagovoru po gospodih porotnikih soglasno spoznana, da sta kriva in obsojena na šest let ječe. Se jima je zgodilo popolnoma prav nevarnima mednarodnima tatorama, pa je le liki slana vplival ex offio zagovor na vse, ki so bili navzoči pri razpravi. Ki ni jurist, je vedel, koliko vevlačnih okolnosti je govorilo za obsojenca, da bi bili sodniki iz ljudstva, gospodje porotniki morebiti sklepali drugače, ako bi bil nastopil kak prosluli zagovornik.

Delavstvo če pride kdaj v nesrečo, da mora pred sodišče, samo ve, kako je to hudo in zvezano z ogromnimi stroški. Država je tu, da brani vsakega državljana, kadar in kjerkoli se mu godi krivica. Dela

to po sodiščih. In kako draga so naša sodišča. Pa kako dragi tudi odvetniki. In brez odvetnika zopet ne opraviš ničesar. Velikrat in nehote pride marsikateri delavec ali pa delavka v položaj, da mora iskati pravice ali se pa zagovarjati pred zeleno mizo. Pripeti se to lahko najbolj poštenemu človeku, kakor tudi lopovu. Mora li imeti delavstvo res pravo zaupanje v sodišča, ko ve, da je pri nas pravica tako draga in da brez velikih vsot si niti ne moreš dobiti dobrega zagovornika.

In v razpravah, ki imajo politično barvan značaj. Kolikokrat so že listi javno očitali sodiščem, da ne postopajo strogo nepristransko. Nočemo nobenemu očitati ničesar. Pa je le mogoče, da vsa ta očitavanja niso le domišljija. Saj imamo lopove, ki so se umaknili pravici, ki ni postopala nasproti njim tako hitro, kakor postopa tako hitro in rada n. pr. nasproti kakemu kapelanu, dasi se potem v največjih slučajih izkaže, da je postopala res tako, kakor je naslikana boginja pravice, namreč slepo.

Posebno lepa ni slika, ki smo jo tu pokazali našim bralcem. Še pozni rodovi se bodo zgražali, ko bodo zasledovali po zaprašenih arhivih stare listine o naših sodnijskih razpravah, osobito političnih, kakor se mi izražamo, ako listamo kaka stara poročila o sodnijskih razpravah proti čarovnicam. Smešili bodo gotovo tudi naše špartansko kratke ex offio zagovornike in primerjali njihove zagovore z zagovori zagovornikov takozvanih boljših strank, ki imajo, da jih plačajo in jih dostikrat izrežejo ...

Hajdamak:

V žaru brezupja ...

V žaru brezupja oči mi topé
v drenje in vrenje razljučenih mas:
besnost narašča in krči srce,
joče ljubav se — — — ah, črno gorje
pölje v valovih čez steblo in klas.

Zemlja temni se ... le tutam v oči
izza oblakov zablisne se kres;
vzgloblje vsemir se, in grom zabrni
skozi to žalost oblokanih dni
kakor popevka razkošnih nebes.

Sila se dvíže ... na žitje in smrt
maše drvijo, gorijo strasti — — —
Dedek drhti na krivljenko oprt,
babica joče — ves up ji je strt —
deca na prsih tresočih ječi.

V kotu pa tihem pozabljena mré
trudna devotjka nebeška — ljubav;
v žalosti k nebu osamljena zré,
da odposlanec-krilatec prispé
in jo ponese do sinjih višav ...

Ivo Česnik.

V bolnišnici.

Obiskal sem ga v kirurški oddelku.
Sprejel me je z velikim veseljem in mi
takoj začel obširno govoriti o svoji bo-
lezni.

»Primaknite stol bližje, pa me poslu-
šajte! Poznate me kot starega razgrajča,
ki ni imel nikoli pameti. Zato mi tudi ne
zamerite, če bo vse moje pripovedovanje
velika blozdarija.«

»Pustite to, prijatelj Tomažič! Povejte
mi rajši, kako pridete sem.«

»Spominjate se gotovo, da sem vam
pravil lansko leto na sv. večer: »Občina
me ne bo redila. Zadrghem si preje vrv
okrog vratu ali pa skočim v Vipavo. Petak
hranim doma za slučaj bolezni, da me od-
peljejo v Ljubljano. Tam naj store z me-
noj, kar hočejo.«

Mlad sem še in delal bi lahko še dolgo.
A čemu bi mučil svoje trudne kosti? Pri-
hranim si ne ničesar. Denar mi je bil vedno
v pogubo. V mladih letih sem se zanj
napil in stepel. Še zdaj imam znamenja po
obrazu iz tistih bojev. Potem sem se po-
ročil in imel osem otrok, zdravih, krepkih,
da je bilo veselje. Z ženo se pa nisva ra-

zumela. Gospodariti je hotela ona, a jaz si
nisem hotel sleči hlač. To vse veste.
France je dorasel, jez sem mu oddal gospo-
darstvo. In od takrat se je začelo ono
pravo življenje jeze med nami. Žena je huj-
skala otroke zoper mene. Naposled so me
spodili iz hiše. Ravno kašo sem kuhal pri
ognišču, pa pride France in zagradi lonce
ter raztrese vse po hiši, mene pa loputne
za plačilo po hrbtu. Tekel sem pod milo
nebo in se nisem več vrnil. Delal sem
kmetom, bral maline, roj, popravljaj poti
in se tako živel. Stanoval sem pri bratu
Štefanu v vasi, saj veste.

Denarja pa nisem mogel trpeti pri sebi.
Nekoliko iz jeze nekoliko iz žalosti sem
zapil ob nedeljah, kar sem zaslužil med
tednom.

Ljudje so me imeli radi in so mi mar-
sikaj privoščili po strani posebno ob večjih
praznikih. Matijčkov Andrejček mi je vse-
lej dajal »kolince«, ko je zaklal, Blažičar mi
je često privoščil bokal vina, Zadnikarjev
Janez mi je prispeval moke, ko sem bil
potreben.

Tako sem živel še dosti zadovoljno. No
jezen sem pa le bil včasih, če sem prišel
kam delat in sem dobil pitjota mesto po-
štene vipavske pijače.

Pa porotna sodišča. No. Hm. Kaj li naj rečemo onih. Prav nič jih ne napadamo, dasi jim niso kdosi gavedi kako prijazni juristi pa tudi ne politiki, češ, da so še manj politično nepristranski, kakor sodniki, ki so nepristranski in če so morebiti v kakem slučaju pristranski, so to nehote.

Nekaj pa le moramo jako ostro grajati pri sestavi porotnih sodišč. In sicer to, da so porotniki le davkoplačevalci. To ni prav in ni. V naših demokratičnih časih je to še ostanek iz one dobe, ko so imeli vso oblast boljši sloji. Mi moramo prav odločno zahtevati, da postanejo porotniki tudi delavci. Le delavec zamore prav presoditi položaj, v katerem se je nahajal nesrečni tovariš, ki sedi na zatožni klopi.

Pa tudi takozvani ex offo zagovorniki naj bi se odpravili.

Ki stojiš pred usedepolnim trenutkom, bodisi kriv ali nekriv, ko se gre za leta tvoje svobode ali pa morebiti celo za vrat, imej pravico, da izbereš za svojega zastopnika, ki mu zaupaš in ki veš o njem, da se potegne zate.

Pa ženske. Kako zamore moški presoditi položaj, v katerem se nahaja obtožena ženska. Ni mogoče. Nikdar in nikoli ne pozna dovolj in ne more poznati moški žensko, tudi ne presojati njenih dejanj. Je popolnoma nemogoče in izključeno. Zato zahtevajmo tudi za ženske porotnice in ne porotnikov.

So še drugi veliki nedostatki, ki bi bilo prav, da se glede na delavsko stališče odpravijo pri sodiščih. Pa za danes zadostui navedeno, ki dokazuje popolnoma, kako resnična je prislovica: Summum jus — summa iniuria. (Največja pravica (mnogokrat) največja krivica!)

Med brati in sestrami.

Škale. Delavci pristopajte k bralnemu društvu, dokler nimate svojega strokovnega, bode isto moralo prirejati večkrat predavanja za delavce. — Širite »Našo Moč« in jo zahtevajte po gostilnah, v katere zahajate. Če vas pristreže Senica in vabi noter, vprašate: Ali imate naš list? Ravno tako pri Pircu, ki ima »Stajerca«, »Narod« in »Tagblatt«, le poštenega lista nobenega. Ko se osnuje pri nas delavska hranilnica, bode ustrezno tistim, ki bi si radi kaj prihranili, recimo za to, da si pozneje postavijo lasten dom. Tudi občina bi se morala zavzeti za to. Nekteri brlogi t. zv. »Luftkeuschen« doli proti Stari vasi še za pasji hlev niso, kdo naj skrbi za zdravje, ko ni nobenega nadzorništva. Res žalostno, pa se trpi, ker ga ni, ki bi povzdignil svoj glas pri »turnskem gospodu«, sam pa tudi nikoli noter ne pogleda. Eno noč bi

Prišel je ta prokleti pust. In jaz sem seveda šel med fante kot vedno, sem tam malo pozabavljaj in poplesal po stari navadi. In zgodilo se je, da sva se s krojačem Tonetom do dobra sporekla.

»Ti si šema!« mi pravi Tone. »Koliko si pa že zapil. Glej mene! Dva tisočaka sta spolzela po mojem žejnem grlu.«

»Kaj ne poveš, revež. Tako se bahaš, kot sraka s pavovim perjem. Veš, kaj je storila Onegova Micka, ko je vstala. Čuj! Obledela se je, umila, pokrižala, zanetila ogenj, stopila na prag, pogledala proti nebu, zahvalila Boga za krasno vreme, poklicala kokoši, jim natrosila zrnja. Ali ni bila pridna? Kaj se bahaš reva s pavovim perjem. Doto si zapil. Jaz pa pijem za prišlužen denar.«

»Kaj, kaj, ti si upaš?«

»Zakaj pa ne. Vse vem, saj sem študiral. Ti si šema, veš Tone!«

Udeležili so se prepira še drugi. Najglasnejši sem bil jaz, zato sem tudi prejel plačilo. Zabodel mi je nekdo nož med rebra. Zadosti imam. Ne vem, če se mi rana zaceli. Dovolj časa sem živel in ugnjal burke, naj bo konec. Življenje je resno, smatral sem ga za šalo, uvidevam, da sem zagrešil v tem oziru. Tu v bolnišnici bi se

moral tam prenočiti, potem bi morda bolje vedel, kaj je ljudska revščina.

Škalske novice. O Ciglerjevi preteklosti vemo dovolj, vendar zakrijmo, mož je še izmed vseh najboljši. Ali Jerič, ta si je v zadnjem času pa že za šahtarje toliko obrabil pete, da resno mislijo ga dati v penzijo, naibž ostane v Velenju pri nekem čevljarju, da si jih popravi. Čas bi že bil tudi Doliku, ker vedno ropoče z denarji in jezikom, da prepusti svojo službo drugim, ki bodo imeli več veselja do dela in ne bodo samo mastno plačo vlekli. Za to, da se včasih po oštariji poskoči tako, da kar strop dobi luknje, še nihče ni bil plačan — treba je vestno izpolnjevati dolžnosti svojega stanu in ne samo druge prek zobov vlačiti in se jim škodoželjno režati. Tudi gosp. ravnatelj Kosmač, prej Idričan, zdaj Praiz, je padel pri Lappu v nemilost. Dobil mu je naslednika, ki bo nekam bolj siten. Vsaka nova metla skraja boljše zmeta. No če bo pometal v uradu pri blagajni, bomo še mi delavci veseli. Gospodje bodo imeli manj časa za posedavanje v kantini, kjer se je do sedaj prežvekovalo kvante vse okolice in kovalo dopise na dva kraja: v Ptuj in Šoštanj. Velenjski pek, ki zna več kot štruce peči, je že kar cele litre vina stavil na svoje delo. Pa se ti je sponeslo Zakošek, Cingler in Polde te bosta še izdala na sodniji, kako si na lovu v Kristusa streljal, kar je kaznjivo, kakor ti bo povedal vaš nemški doktor v »nemški koči« v Šoštanju, če sta si kaj »per du«. Da bo večji špas, pa naj še pove kolega s Pesjega, kako mu je bilo takrat, kadar je zvesta žena odpodila služkinjo od hiše, ko je spoznala obojih prijateljstvo. Kako bo »revež« plačeval za mleko, ko še za »Tagblatt« nima in je bil že rubljen. Tako se godi pri nas: Vse mine, tudi nemško veselje!

Idrija. Pisali smo že v »Naši Moči«, kako izpolnjuje krajevni delavski odbor rudarske zadruga svojo dolžnost, ko sta vložila dva rudarja pritožbo proti nekemu pazniku ter proti rudarskemu oskrbniku. A nič ni pomagalo. Še do danes ni odbor sklical seje, da bi presojal o pritožbah dotičnih rudarjev, nasprotno pa nekateri odborniki imenovane zadruga lažejo proti svojim tovarišem, da so dotičnega rudarja povabili k seji pismeno, ter da ni prišel k seji, a sami da ne morejo razpravljati, ker nimajo natančnih podatkov. Ostudna laž je, da so povabili rudarja k seji. Resnica je le, da so mu pisali, da ako hoče, da se stvar nadalje razpravlja, da mora takoj odboru naznaniti ter se sam seje udeležiti. Dotični rudar je takoj odpisal odboru, da hoče, da se stvar razpravlja ter da se njega k seji povabi. Nagrado 1.000.000 tolarjev čistega srebra, katero je dotičnemu rudarju dolžan urednik »Napreja« pripusti kot nagrado onemu odborniku rudarske zadruga, ki dokaže, da ga je povabil k seji.

lahko naučil življenja, ljubezni. A zdaj je že prepozno. Jesen se bliža z brzimi koraki in kmalu nato nastopi zima.«

Pogledal sem naokrog in spoznal vso bedo, ki vlada v teh prostorih. Zavezane glave, povite roke in noge — žalosten prizor! V kotu je sedel na postelji korenjaški fant. Imel je prerezan vrat, da je dihal skozi cev, ker se mu je zagostil goltanec. Na sredi postelje nasproti temu je ležal nepremično mladenič bledega lica. Ustrelil se je v prsi, a izgrešil je cilj — srce in ostal pri življenju. Zdelo se mi je kot bi neznan duh švigal po strehah in zapuščal zlokobne sledove na licih vseh, ki so bivali v teh prostorih.

Odhajal sem. Poslovil sem se pri njem.

»Če ne bi ozdravel, pa pozdravite vse znanice in lepo našo dolino! Vedno sem ji bil zvest, nikdar jo nisem hotel zapustiti, dasi so mi svetovali, naj grem v tuje kraje, kjer dobim boljšega kruha. A doma je le najboljše. Ne vem, če uidev zdaj smrti. Preveč me je gunevat z nožem. Tudi po glavi sem jo dobil pri padcu. Z Bogom!«

Teden dni nato je umrl. Kako čudna je našega življenja pot!

Promet kršč. gospodarskega društva v mesecu avgustu. Prejemki: Vplačani deleži 17 K, za prodano blago 9004 K 29 v, skupaj 9021 K 29 v. Izdatki: Za blago 10.995 K 45, vozna 275 K 72 v, užitnina 197 K 98 v; upravni stroški 141 K 30 v, davek 89 K, skupaj 11.699 K 45 v. Promet 20.720 K 74 v.

Nasprotniki našega krščanskega gospodarskega društva. Že ko smo začeli ustanovljati delavci naše »Krščansko gospodarsko društvo« v mesecu decembru l. 1898, je imelo mnogo nasprotnikov. Na vse kriplje so si prizadevali liberalci, da bi nam zabranili to društvo. Hodili so k našemu g. dekanu, k prevzvišenemu g. škofu v Ljubljano prosit, da naj nam preprečijo tako društvo. A vse to ni nič pomagalo. Mi smo najprej nabirali člane ter jih je pristopilo v enem mesecu 48. V letu 1899 so pristopali člani ter pridno donasili zneske na deleže, tako, da smo imeli v mesecu septembru že 144 članov ter deležev toliko, da smo 18. septembra lahko že otvorili prodajalno. Že ob ustanovitvi društva smo mislili na to, da bomo članom postregli z dobro kapljico vina, ter smo vložili dne 18. avgusta 1899 prošnjo na c. kr. okrajno glavarstvo v Logatcu za podelitev koncesije točenja vina v odprtih steklenicah čez ulico, na katero prošnjo nismo dobili niti odgovora. Ker je pa prodaja vina v odprtih steklenicah popolnoma prosta obrt, smo prodajali vino v zaprtih steklenicah, a to je dalo dosti dela. Ker smo že v prvem letu prodali vina čez 200 hektolitrov, smo vložili dne 26. avgusta 1900 zopet prošnjo na c. kr. okrajno glavarstvo za podelitev koncesije točenja vina v odprtih steklenicah čez ulico. Še le dne 3. aprila 1901 smo prejeli odgovor od c. kr. okr. glavarstva, da ne more ugoditi naši prošnji z razlogom, da je potrebščina prebivalstva na krčmarske obrti za točenje vina dovolj pokrita, ter da ni potreba, da se nov tak obrt otvori lahko pa da se v teku šestih tednov pritožimo na c. kr. deželno vlado v Ljubljani. Vložili smo takoj pritožbo na c. kr. deželno vlado z razlogom, da ravno v tem oziru je prebivalstvo v Idriji dosti javno pokazalo, da je bilo »Kršč. gosp. društvo« resnična potreba, ker je večina članov pristopilo zaradi vina. Dne 5. avg. 1901 smo prejeli od c. kr. deželne vlade dovoljenje za točenje vina v odprtih steklenicah čez ulico. Naši nasprotniki pa le niso mirovali, naznanili so društvo v letu 1902, da prodaja goveje meso brez koncesije, na kar se je osebno prepričal pooblaščenec višje oblasti, da je to laž. Leta 1903 je bilo društvo zopet toženo, da je nekemu nečlanu prodalo en sod vina, a zopet se je prepričala oblast, da je gola laž. Ker so uvideli naši liberalci, da vse nič ne pomaga, da kljub vsemu temu društvu le napreduje, so postali bolj mirni. Vstal je pa nov nasprotnik, demokratični liberalec A. Kristan, urednik »Napreja«, ter napisal 4. marca 1904 v svojem listu celo kopo laži zoper »Kršč. gosp. društvo«, na katere smo ga v »Slovincu« dobro okrcali. Letos se je zopet oglašil Kristan v svojem listu z gnusnimi napadi zoper imenovano društvo, na katere je tudi dobil v »Naši Moči« primeren odgovor. In sedaj v najkrajšem času je menda zopet zatoženo društvo, da prodaja ob norma dnevih in ob nedeljah ter praznikih med javno službo božjo, na kar se tudi oblast lahko prepriča, da tudi to ni resnica. Nasprotno pa je res, da prodajajo nekateri trgovci ob norma dnevih ter ob nedeljah in praznikih med javno službo božjo. Kljub vsem napadom ter obrekovanjem društvo dobro napreduje, kajti v osmih mesecih je razprodalo blaga za 10.000 kron več kakor lansko leto.

Idrija. O b č i n s k a s e j a je bila 28. m. m. Radovednost nas je napotila, da smo se je udeležili posebno še zato, ker je pisal »Slovenski Narod« meseca junija, da so bili prejšnji odborniki sramota za mesto Idrijo. In tudi »Napreja« je pisal, da niso bili kos svoji nalogi. Ni naš namen, da bi dajali mi svojim tovarišem kakšne nelepe primke, kakor imajo navado naši nasprotniki, ki pravijo človeku vse, samo človek ne. Tako n. pr. je zmerjal zadnji »Napreja« jeseniške

delavce z barabami. Mi vemo, da kar je nas delavcev, da smo v izobrazbi vsi na enakem stališču. Tisti je pa na najvišji stopinji, ki toliko nase drži, da ne pusti, da mu vtone pamet v alkohol. On prekaša vse svoje tovariše, bodisi že inteligentne ali pa tudi kateregakoli drugega stanu. In če je kdo tako zaveden, da ne gleda na one, ki so od danes do jutri, da gleda nato, da ustreže večini, a ravno liberalci tega ne izvršujejo. Ravno zadnja seja nam je dokazala, da liberalci s socialnimi demokrati niso tega zmožni. Poročal je g. Kristan o računskem zaključku za leto 1905 in navedel jako veliko napak, med njimi tudi, da se je izdajal denar, ne da bi to dovolil odbor. Denar, ki je pa bil namenjen za socialne stvari, je pa preostajal v jako velikih vsotah. Torej denar se je porabljal in se je takorekoč ustrezalo posameznikom, večina se je pa prezirala. Po našem mnenju zasluži tako gospodarstvo na vsak način grajo. Nasprotno so pa liberalci s socialnimi demokrati takemu gospodarstvu dali popolno odvezo in to seveda na predlog g. Kristana. Pri seji je seveda govoril največ le on, ker misli o sebi, da je najbolj moder, nazadnje je pa napravil poklon.

Idrija. Kakor povsod, tako tudi pri nas v Idriji, si slonite liberalna inteligenca ter socialna demokracija z roko v roki v priateljsem objemu ter kujeta načrte in programe, kako uničiti stranko, katera najbolj dela za blagor ljudstva, katera edino je ljudska stranka. — No, pa liberalcem sploh ni mar za ljudstvo, da se le gotovim osebam dobro godi v njih sredi, toliko manj še socialnim demokratom oziroma njih voditeljem. — To sta dve protiljudski stranki: propadajoča ter v pogin gredoča stara buržoazijska liberalna stranka, ter puhla, surova in breznačelna socialna demokracija. Obe stranki hodita pod eno zastavo. Obe stranki delujeta za eni in isti program in načrt. Liberalna, to je tista, katere geslo je: proč z ljudskimi organizacijami, proč z ljudskim združevanjem, proč s socialnim, kulturnim in gospodarskim napredkom, katera je sploh proti vsaki reformi ljudstva, to je tista stranka, kateri se imamo zahvaliti, da nimamo še reformo jednake, direktne in tajne volilne pravice za kranjski deželni zbor. Socialna demokracija je pa tista stranka, ki se poslužuje edinole še način surovega terorizma in lové že itak ubogo delavstvo v svoje mreže. Sedaj pa gorje ti! Nosil boš težki jarem pod krutim socialnodemokratskim terorizmom, kakor prostovoljni davek. Obe stranki pa imata še vrhu tega veliko lepih lastnosti in idealov, katerih ena je laž, lažejo pa tako, da sami sebi verjamejo. No, nas pa to ravno veseli, da veste, gg. Kristan-Julče, kajti to je za nas najboljša reklama ter garancija naši bodočnosti. — Dne 26. m. m. so se vršili takozvani protestni shodi našemu vseslovenskemu katoliškemu shodu, dopoldan v Idriji in popoldan v okolici Zireh. Črnem vrhu in Logatecu, kateri so pa bili zelo dober dokaz slabosti združenima strankama. V Idriji je bila zelo slaba udeležba pri shodu. Nam se to prav čisto nič čudnega ne zdi, da se delavci, ki kolikor kaj demokratično mislijo in čutijo, se ne udeležujejo taciš shodov, ki so naravnost škandal sedanjemu kulturnemu času in da se ne udeležujejo taciš efijalskih sestankov zgolj v korist nekim gotovim osebam, ki se jim očitno in javno rogajo ter odobravajo njih neumnost. Slednjič pa pozivljamo Vas, g. Kristan, ako ste res kak delavski prijatelj, odgovarjajte delavcem, ki so Vas že velikokrat pozvali k odgovoru, a še nikoli jim niste prav odgovorili. Izrazili ste se v zadnji številki »Napreča«, da sploh odgovarjali ne bote več na »Našo Moč«. Prašamo pa Vas, ali ste že katerikrat odgovorili? — Nikoli! Torej ako ste pošteni, odgovarjajte na »Našo Moč«, kateri list je delavsko glasilo in ako niste? — — — pa tudi dobro.

Idrija. Našim liberalcem se sedaj prav dobro godi ter so silno veseli, ker jim je prišla na pomoč bratska jim sestra socialna demokracija. Kristan je gotovo obžaloval za vse neprijetnosti, ki jih je delal prejšnji

čas ubogemu Julčetu. Nas pa to silno veselijo, ker sta si podala roke Tonček in Julče v znak ljubezni in edinosti, kajti ljubezen in edinost sta lepe čednosti. Slednjič pa moram častitati novorojeni zvezi Tonček-Julčetu ter jo pozdravimo s prijaznim pozdravom Bog jo živi do smrti!

Krvoses kapitalizem.

Ljubljana. Iz tobačne tvornice. Pri nas imamo nekega gospoda, ki postopa zelo neollikano z delavci. Upije tako, da se delavci res sramujemo zanj. Želimo, da pregleda paragrafe delavskega reda, ker olikanemu gospodu prav nič ne pristaja, da kakor kak obiskovalec beznic maha s pestmi proti delavcem, jim grozi s kaznimi. Tudi svojih delavcev ne pozna, ker poprašuje vedno, kako se ta ali pa oni piše. Tudi nad neko delavko je nedavno grozno upil, da jo spodi iz tvornice. Pa delavka je bila popolnoma nedolžna in ni storila, česar jo je obsodil. Gospoda ravnatelja prosimo, naj naroči gospodu, ki ga itak vse pozna, naj izpremeni svoje obnašanje. Nočemo mu delati nikake škode zaradi njegovih neollikanih psokv. Pa če se ne poboljša, bomo pa le prisiljeni, da ga imenujemo.

Sava. V valjavnici na Savi imajo že dlje časa enega pisarja, ki ima največje veselje, če vsak mojster vsah šilt enega delavca zapiše na raport. Ko pa pokličejo dotičnega delavca v pisarno, pa nič ne vprašajo, ali je resnica ali ne, kar je zapisal o njem mojster. Takoj začno nad njim lajati in mahati, da je dobro, če si kak ud ne poškoduje. Ko se pač pisar naveliča lajati kot pes, pa končno pravi: Toliko si kaznovan za zdaj. Če pa še enkrat prideš k raportu, dobiš pa obračun ali kakor on pravi »abrajtengo«. Zdaj pa marš vun. Vidite, to je dober človek. Se vsaj delavcu ni treba nič zagovarjati. Ko se naveliča lajati, pa ti ukaže, da greš. Prost si. Samo tistih kron ne dobiš več, za katere si kaznovan. On ima vso oblast. Leta tako sem in tja, kakor lišica za zajcem. Če ne bo kaj kmalu odnehal, se pa zopet lahko pripeti kakšna nesreča. Eno leto je zdaj, kar se je eden ponesrečil. Odrezali so mu roko. Zdaj dobi vsaki mesec 16 kron. To je življenje, si mora vsakdo misliti. Jeseniška občina! Ali boš še dolgo spala in kapitalistom na ljubo skrbela za siromake v tvornici poškodovane? Pisar je huji kakor ravnatelj. Delavcem je ukazal, da morajo dobiti kosilo že ob polu dvanajstih. Če se pa ta čas dela, mora pa vsak pojesti kakor kak pes. Že živina ima dve uri prosto, da se najé. Delavec se pa še kmalu ne bo smel vvesti. V valjavnici zato tako priganja, ker ima največ dobička od nje. Dal je celo enega delavca več, ki pa pomaga le takim, ki so že prej delali komaj tri četrt šilhta, pa tudi nobene nevarnosti ni pri tem delu. Delavci so korajžni in jih tudi mojster le od daleč gleda. Tam pa, kjer je res težavno in nevarno delo, imajo pa tako veselje, da upijejo in zmerjajo delavce, da morajo imeti res procenete zato. Pa upamo, da še ukrotime delavci takega, ki se na delo prav nič ne razume. Pregarjati zna tudi pes divjačino v gozdu, marsikateri človek je pa ...

Socialna demokrata sta postala Ivan Hodnik in Jožef Tratnik. Lani sta bila še kakor pes in mačka, zdaj pa tičita vedno skupaj.

Vedno v lepši luči se prikazujejo Judeži. Vodstvo tovarne vedno prorokuje: delavci bodite z nami in mi z vami. Dela pa samo ravno nasprotno. Zdaj že nimamo več pravice, da govorimo. Z vso nevoljo in srditostjo se je spravilo vodstvo na socialni odsek. Pritožilo se je na višje mesto, češ, da ni potreben. Boje se, da ne pregleda socialni odsek stanovanj. To dokazuje, da sovraži tvornica delavstvo.

Imamo delavci še devet drugih Judežev, pa ne objavimo še njih imen, ker hočemo biti delavci bolj olikani, kakor so oni, ki živijo od nas.

Delavec si zaničevan in teptan, ko delaš. Ko se pa pohabiš in postaneš star, sto-

piš v pokoj. Ko pa prideš po tiste krajcarje, se pa derejo nad reveži, kakor da beračijo, ko le delavstvo toliko prispeva v bratovsko skladišnico. Tudi nobenega pravega reda ni pri izplačevanju. Moramo čakati na milost dobro plačanega računovodje. Delavci! Vi imate besedo v bratovski skladišnici. Ali boste res prepustili, da se postopa tako z nami?

Z lastnimi močmi.

»Strokovno društvo na Savi« priredi v nedeljo, 9. t. m. ob 4. popoldne predavanje. Člani na predavanje! Strokovno društvo priredi nadalje 16. t. m. veselico. Čisti dobiček je namenjen za bolne člane. Delavci! Strokovno društvo naše je rodila potreba in zavest, da le združeno delavstvo v strokovnem društvu more priboriti delavstvu boljšo bodočnost. Zato krepko na delo, da bosta obe prireditvi, tako predavanje kakor tudi veselica, na čast zavednemu našemu delavstvu! Na svidenje!

Veselica »Katoliškega delavskega društva v Mirnu«. V nedeljo je praznovalo »Katol. delavsko društvo v Mirnu« na slovesen način petindvajsetletnico svojega obstanka. V ta namen je priredilo prav lepo društveno veselico z jako obširnimi in zanimivimi vsporedom, obsegajočim govore, deklamacijo, petje in tamburanje. Govorili so in sicer: Predsednik društva g. Cotič, preč. gosp. župnik Pavletič in g. dr. Dermastija. Prvi govornik je le v kratkih besedah pozdravil udeležence veselice, omenivši, da se je ravno »Katoliškemu delavskemu društvu« zahvaliti, da imajo Mirenci hranilnico in posojilnico, delavsko podporno društvo, društvo za zavarovanje živine, Čebelico, krožek za abstinence in pa strokovno organizacijo za strojarje. G. župnik je pa podal neki pregled o delovanju društva, ter natančneje pojasnil namen istega. Namen društva je namreč v smislu pravil, navajati udeležence k varčnosti, k spodobnemu življenju ter k izobrazbi, kar vse naj se vrši na podlagi katoliške vere. Kakor vsaka druga reč je imelo tudi »Katol. delavsko društvo v Mirnu« mnogo nasprotnikov in jih še ima, a tega nasprotstva se društveni člani ne smejo bati, ampak morajo nadalje in neustrašeno hoditi po edino pravi poti, ki je začrtana v društvenih pravilih in ki edina zamore dovesti človeka do dušne in telesne sreče. Na koncu govora je pozival društvene udeležence, naj ostanejo društvu zvesti, a vabil tudi druge domačine, naj tudi oni pristopijo k društvu, da se bo tako vedno krepkeje razvivalo. Dr. Dermastija je v svojem govoru povdarjal potrebo takih društev, posebno dandanes, ko so nasprotniki očitno nastopili proti vsemu, kar je verskega, proti cerkvi in proti nerazločitvi sv. zakona, kar je dovelj jasno pokazal zadnji protestni shod v »Trgovskem domu« v Gorici, kjer se je na ves glas proglasilo geslo: Proč od cerkve, proč od vere, proč od Rima. Občinstvo je vse govore burno odobraval. Mladi deček France Vuk je deklamiral neko pesem. Njegov sigurni nastop na odru, njegovo kretanje in sploh vse njegovo vedenje na odru je občinstvu tako ugajalo, da mu je po dokončani deklamaciji tako burno ploskalo, da se je moral še jedenkrat pokazati na odru. Petje je obsegalo moške mešane zборе in nekateri med njimi so bili prav težki. Izvajali so jih pevci in pevke prav dobro. Omeniti moramo, da sta kakor moški tako tudi ženski zbor »Katoliškega delavskega društva v Mirnu« še jako mlada, in da se jima mora zaradi tega na vspehu, ki sta ga v nedeljo dosegla, v resnici čestitati. Poleg mirenških pevcev in pevke pa so nastopili ta dan v Mirnu tudi pevci in pevke pevskega društva »Zvezda« iz Sovodenj-Rubij pod vodstvom svojega izvrstnega pevovodje jurista g. Rojca. Zapeli so nekaj moških in nekaj mešanih zborov tako ubrano in precizno, da se nismo nadejali slišati kaj takega na deželi. Tudi »Venček narodnih pesmi«, katerega so peli dečki in deklice iz

Mirna, je občinstvu jako ugajal. Društvenemu pevovodju gosp. Vuku čestitamo na vspehu, ki ga je dosegel, kolikor pri odraslih pevcih in pevkah, kakor tudi pri dečkih in deklicah. Le tako naprej. Jako je ugajala občinstvu zadnja točka vsporeda »Dijakova zarubitev«, spevoigra s spremeljevanjem harmoniji, katero so vprizorili člani društva »Zvezda« iz Sovodenj-Rubij. Tamburaški zbor iz Kamenj pod spretnim vodstvom g. Čermelja je sviral med govori in med pevskimi zbori prav lepo in točno nekaj lepih komadov in je žel pri občinstvu splošno pohvalo. Ko je bil sicer nekoliko predolgi vspored končan, se je razvila na dvorišču gostilničarja g. Budihne prav živahna prosta zabava. Tamburanju je sledilo petje, petju pa tamburanje in prišla je kakor bi trenil 10. ura, ko so se udeleženci veselice razšli.

Okno v svet.

Krščansko delavstvo pa stavke. Kolikokrat psujejo socialni demokrati, češ, da krščanski delavci, ajmohtarji in kdosi gavedi kako jih še psujejo, nočejo stavkati. A kako se lažejo, dokazujejo poročila o stavkah, ki so jih priredili krščanski delavci v Nemčiji. Stavk so imeli 298 in je stavkalo 80.602 osebi. V 316 slučajih so pa poravnali spor na miren način. V teh bojih so zmagali popolnoma v 83 slučajih, v 53 le deloma, delavci so podlegli v 17. slučajih. Stavkujoči delavci so dobili na podporah nad milijon mark.

Dunajski zidarji bojkotirajo dva socialnodemokratska časopisa. Veliki socialnodemokratski voditelj Schumeier je jako grdo ravnal z zidarji, ki so bili socialni demokratje, ko so zidali neki socialnodemokratski dom. Zidarji so zato zelo hudi na Schumeierja in sploh na socialno demokracijo. Sklenili so zato, da ne naročajo več socialnodemokratskih listov »Volkstribune« in »Arbeiter-Zeitung«. Dunajske krajevne skupine 3, 16, 18 socialnodemokratske strokovne zveze so odpovedale lista. Pravijo, da so odpovedali 20.000 izvodov »Volkstribune« in pa 10.000 izv. »Arb.-Zeitunge«.

Abstinenca in delavstvo! To vprašanje postaja čimdalje nujnejše. Vzroke hočemo delavci odkritosrčno povedati prav tako, kakor se v bistvu razume v krogih priprave delavstva. 1. točka je, ki se tiče delavske organizacije, katera je tako nujna, da je sploh ne smemo pustiti niti trenutek več iz naših stremeljenj, ker to, da je rešitev delavskih slojev odvisna le od dobre in splošne delavske organizacije v strokovnih društvih na podlagi krščanskih načel, to je in ostane tako gotovo resnica, kakor je resnica, da je delavstvo postalo žrtev neznosne bede in korupcije kapitalistov. — Kako pojasnujemo mi priprosti delavci abstinenco vprašanje glede prve navedene točke, bodi povedano čisto na kratko, da tam, kjer mogočno vlada alkoholizem, je delo organizatorjev pisava s palico na deročo reko. Ako svojemu sotrpnu delavcu še tako živo popišes njegov položaj in na drugi strani označiš koristi, ki so dosegljive potom organizacije v strokovnem društvu, je navzlic temu, da se dostikrat pripeti, da mu izvabiš solze kesanja in trdno prisego. Toda uspeh splava po grlu pri prvi priložnosti, kakor hitro se mu nudi priložnost, da dobi oni nesrečni opij, ki ga hipno zaziblje v stari tir, po katerem jadra svoj breznačelni tek življenja! Več kot gotovo je, da taki delavci, ki so že žali Bog kronično podvrženi alkoholu, osobito žganju, da se v slučaju prepornih točk z delodajalci obnašajo tako, kakor kuže v tuji kuhinji. Svoj glas dajo od sebe še le tedaj, ko že irče v prosto na cesto. Ko je že batina delodajalčeva prekratka, da bi ga dosegla. Imajo pa še drugo napako, in ta je slična oni zgodbi na ruski stepi, ko je mati, ko se je peljala na saneh s svojo deco in ko je bila napadena od volkov, si je hotela ohraniti svoje lastno življenje tako, da je

metala svojo lastno deco v žrelo požrešnim volkovom, meneč, da odide dovolj daleč, med tem, ko bodo volkovi žrli njene lastne otroke. Toda varala se je. Volčje žrelo je imelo tudi zanjo nabrušene zobe, ki se je maščevalo nad njo! Tudi delavci mečejo za ubogih par krajcarjev svojo lastno deco dostikrat, ne rečemo vedno, zaradi prevelike revščine, ki nastane vsled pijančevanja, ne štirinogatih volkovom, marveč dvonogatih, ki jih začno glodati že v najnežnejši mladosti. Koliko dečkov mora zapustiti svojo drago mamico v starosti 10—12 let, ko so se ravno jeli zavedati, kaj je mati ali oče; pa že mora iti s trebuhom za kruhom samo, da si oče, ponekod tudi mati, moreta vzdržati svoj privilegirani frakelj. Res je, da postava pravi, da se pred 14 letom ne sme jemati dece v delo, zlasti, ako je težko ali zdravju škodljivo. Toda postava pa ima tudi še pridjan izgovor, ki navaja razne izgovore, tako, da se izgovori mnogokrat merodajnejši, kakor paragrafi. Ti izgovori veljajo zlasti za tekstilno in kartonažno, pa tudi za stavbinsko stroko. Kaj je potem s takimi otroci, je lahko umevno. Saj tudi kmet dobro ve že spomladi, da ne bo tresel zrelih jabolk, ako mu slana pomori že v cvetju njegovo sadno drevje. Tako tudi taki otroci ostanejo za vedno pravi sužnji, ker ne dobe one izobrazbe, ki je potrebna vsakemu, da se zna braniti nasproti oduševanju in kar je najbolj važno, nasproti zapeljivim krivim prerokom, ki so rdeči po barvi, a črni po duši. Večina takih revčkov je žrtev breznačelne rdeče struje, ki ima le še eno zmisel, in ta je poživiti vse delavstvo enako sebi. Ker je katoliška vera izdatna sol, ki obvaruje človeško srce in dušo, da se je ne primejo škodljivi bacili soc.-demokratske kuge. (Konec prih.)

Tolmač tujk.

Reforma pomenja preosnovo. Volilna reforma, preosnova postav o volitvah.

Petrificirati pomenja utrditi. Petrifikacija, utrditev.

Reakcija pomeni nazadnjaštvo.

Ateizem pomeni brezboštvo. Ateist je človek, ki trdi, da ni Boga.

Ironija pomeni zasmehovanje. Ironizirati, koga zasmehovati.

„Naša moč“

izhaja vsak petek.

Cena na leto 3 krone.

Cene inseratom so:

za male šestopne oglase: 6 vrstic 70 v., 12 vrstic 130 v., 8 vrstic 180 v., 24 vrstic 220 v. 3stopne oglase računamo: 1 krat 9 v. petit vrsta, 2 krat 7 v. petit vrsta, 3 krat 5 v. petit vrsta.

Uredništvo in upravnništvo

„Naše moči“

Kopitarjeve ulice šte. 2.

8 52—12

Kdor hoče res postrežen biti z

dobrim, naravnim belim in črnim vinom,

naj se izvoli obrniti na staro znano in odlikovano
trgovino z vinom

Anton Ivanov Pečenko

v Gorici.

Postrežba točna in poštena. Cene zmerne.

Ne prezrite!
Ne prezrite!

Delavci, trgovci pozor!

Slavnemu občinstvu uljudno priporočam svojo preurejeno

krojaško delavnico

v kateri izdelujem **moške obleke**, kakor tudi vsakovrstne **uniforme**, in vsa druga v to stroko spadajoča dela.

Delavcem v oddaljenih krajih drage volje postrežem z vzorci. Sprejemam tudi **že kupljeno blago v delo.**

Izdelujem vse po najnovejšem kroju točno in natančno po meri. Delo sprejemam v vsakem kroju in vsaki množini. Slav. konsumnim društvom in gospodom trgovcem priporočam posebni oddelek za izdelavo **konfekcij, oblek za prodajo, od najpreprostejših do najfinejših izvršitev.** Na zahtevo dam tem še bolj natančna pojasnila.

Svoji k svojim! Delavci, trgovci, podpirajte domačo tvrdko.

Za obilna naročila uljudno prosi

Matija Lazar

krojaški mojster v Kropi.

Cene brez konkurence!

Domača, poštena tvrdka!

Svoji k svojim!